En jämförelse av kompetenskraven för vissa bristyrken i Finland och Sverige

Övertorneå 2022-08-25

Iiris Matela och Anne Rautio
Utbildning Nord

Innehållsförteckning

Yrkesutbildning och arbetsmarknad i Finland och i Sverige 1
Utbildnings- och kompetenskrav för reglerade yrken 1
Bristyrken i Sverige (Arbetsformedlingen 2022-5-18) 1
Yrken inom sjukvård 2
Pedagogiskt arbete 2
Elektrikeryrken i Finland 2
Elektrikeryrken i Sverige 2
Yrken inom Bygg- och anläggning 3
Kran- och maskinförare 3
Väktare 3
Yrkesförare 3
Yrkesbevis 3
Övriga yrken 3
Tillstånd och föreskrifer 4
Gränshinder 4
Allmän information 4
Överenskommelser 4
Nordiska förhållanden och gränshinder 4
Att arbete i de nordiska länderna 5
Skattefrågor och frågor som berör flyttning 5
Branschinformation 5

Yrkesutbildning och arbetsmarknad i Finland och i Sverige

Den nordiska arbetsmarknaden kännetecknas historisk av rörlighet mellan länderna och det finns stor respekt och acceptans för varandras yrkeskompetens. Länderna likställer och godkänner yrkesutbildningar på gymnasienivå i de nordiska länderna.

Vissa yrken är reglerade i lag och andra genom branschens regler och en del har inga specifika krav. Även om många yrken i sig inte är reglerade finns det ändå krav på att lagar och föreskrifter ska följas, framför allt vad gäller säkerheten på arbetsplatsen.
De nordiska länderna har ingått ett antal avtal som garanterar nordiska medborgare tillträde till utbildning i hela Norden och att examensbevis från högre utbildning erkänns i samtliga nordiska länder. De finns en överenskommelse om gemensam arbetsmarknad där man bl. a avtalar om att samarbeta i syfte att nå full sysselsättning samt uppnå balans på arbetsmarknaden. I tillägg finns en överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad inom viss hälso- och sjukvård.

Utbildnings- och kompetenskrav för reglerade yrken

Med reglerat yrke avses yrkesverksamhet som enligt lagen kräver en viss examen eller vissa studier som behörighetsvillkor. Reglerade yrken är mycket lika i Finland och Sverige. Yrken med krav på högre utbildning är reglerade i högre grad än yrken med krav på gymnasieutbildning som dock kan ha branschkrav i stället.
För reglerade yrken gäller att ansökan om erkännande/legitimation görs till berörd myndighet i respektive land.
Om yrket är reglerat kan man göra en ansökan om erkännande av yrkeskvalifikationer med hjälp av ett europeiskt yrkeskort (EPC). För närvarande finns EPC-förfarandet bara för följande yrken: Sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, Apotekare, Sjukgymnast/fysioterapeut, Bergsguide och Fastighetsmäklare

Bristyrken i Sverige (Arbetsförmedlingen 2022-05-18)

Systemanalytiker och IT-arkitekter
Mjukvaru- och systemutvecklare
Arbetsterapeuter
Specialistläkare
Barnmorskor
Specialistsjuksköterskor
Tandläkare
Lärare i yrkesämnen
Förskollärare
Poliser
Medicinska sekreterare och vårdadministratörer
Undersköterskor
Byggnads- och ventilationsplåtslagare

Träarbetare och snickare
Målare
Installations- och serviceelektriker
Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer
Förare av jordbruks- och skogsmaskiner
Slaktare och styckare
Buss- och spårvagnsförare

Yrken inom sjukvård

I Finland beviljar tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdssektorn, Valvira, efter ansökan, rätten att utöva sjukvårdsyrket för vårdpersonal som utbildats både i Finland och utomlands. Motsvarande myndighet i Sverige är Socialstyrelsen.

Pedagogiskt arbete

Om du har avlagt lärarexamen utomlands och vill kvalificera dig för en lärar- eller pedagogiskt arbete i Finland behöver du förmodligen ett beslut från Utbildningsstyrelsen (Opetushallitus) om erkännande av examen.
För att arbeta som lärare och förskolelärare i Sverige krävs legitimation. Godkännande av utländsk lärarexamen handläggs av Skolverket i Sverige. I båda länderna krävs det även kunskaper i landets språk.

Elektrikeryrken i Finland

På en arbetsplats måste det finnas en entreprenörsansvarig med rätt behörighet. För att utföra självständiga elarbeten krävs det också godkänd behörighet. Behörigheterna regleras av den finska Elsäkerhetslagen och beviljas av SETI Oy. Ansökningarna görs elektroniskt på SETIs hemsida.

I Finland finns tre nivåer av behörighet (Seti.fi)

- S1 Elbehörighet 1
  Begransad elbehörighet 1
- S2 Elbehörighet 2
- S3 Elbehörighet 3

Elektrikeryrken i Sverige

Elinstallatör är ett reglerat yrke och det krävs en auktorisation för att få utöva det. En auktorisation ansöker man om hos Elsäkerhetsverket. Det finns olika typer av auktorisationer beroende på vilka elinstallationsarbeten som ska utföras. Ansökan till Elsäkerhetsverket görs antigen digitalt (kräver svenskt e-legitimation) eller på pappersblankett.

Det finns tre behörighetstyper (Elsäkerhetsverket)

- A Auktorisation omfattar alla elinstallationsarbeten
- AL Auktorisation omfattar alla elinstallationsarbeten på lågspänning
- B Auktorisation omfattar elinstallationsarbeten på lågspänningsanläggningar begränsat till arbete i befintlig gruppledning

För alla auktorisationer både i Finland och Sverige ställs krav på utbildning och på yrkeserfarenhet.

Yrken inom Bygg- och anläggning

De flesta yrken inom bygg- och anläggning är inte reglerade men branschen ställer egna krav på utbildning och kompetens. I Finland och Sverige måste alla som stadigvarande befinner sig på en byggarbetsplats, även elever, ha ett identitetskort med namn, bild och skattenummer.

Kran- och maskinförare

Yrket är inte reglerat och arbetsgivaren ansvarar för att föraren har rätt kompetens.

Väktare

För att arbeta som väktare krävs väktarutbildning och i Finland väktarkort utfärdat av Polismyndigheten. I Sverige behöver företag som arbetar med bevakning tillstånd av Länsstyrelsen i respektive län.

Yrkesförare

Förutom relevant körkort krävs yrkeskompetensbevis för att arbeta som yrkesförare. För att få arbeta som taxiförare måste du ha taxiförarlegitimation.

Yrkesbevis

I Sverige finns möjlighet att erhålla branschen yrkesbevis för elektriker, målare, VVS-montör och yrkesverksamma inom bygg- och anläggning. För att erhålla yrkesbeviset ställs det krav på relevant utbildning och yrkeserfarenhet/lärlingstid (1400 – 1600 timmar). Ansökan om yrkesbevis görs till respektive branschorganisation. Elektriker, Målare, VVS-montör, Bygg- och anläggning

Övriga yrken

De flesta yrken är oreglerade och det är arbetsgivaren som avgör om kompetensen räcker. Exempelvis kock, lokalvårdare, säljare, fordonsmekaniker, frisör, löneadministratör, bokförare, nätverkstekniker, programmerare, skomakare osv.

Tillstånd och föreskrifer

Finland

Tillstånds och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira.fi
Lärarlegitimationer Utbildningsstyrelsen (Opetushallitus)
Tillstånd för bl. a. elbehörighet Seti.fi
Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes.fi)
Arbetsmiljö och riskfaktorer, Arbetsskyddsförvaltningen
Finska lagar och föreskrifter Finlex.fi

Sverige

Legitimationer inom hälso- och sjukvård samt tandläkarvård, Socialstyrelsen
Lärarlegitimationer Skolverket
Elbehörigheter, Elsäkerhetsverket
Byggnadsindustrins yrkesnämnd BYN Yrkesbevis inom byggbranschen
Föreskrifter och tillsyn av arbetsmiljö, Arbetsmiljöverket
Lagar och föreskrifter, Riksdagen Lagar och regler

Gränshinder

Rörligheten på arbetsmarknaden mellan de nordiska länderna fungerar relativt bra även om det finns en del gränshinder. De flesta hindren är relaterade till skatter, försäkringar, arbetslöshetsersättning etc.

Allmän information

Mycket information om både utbildningskrav och vad som gäller på arbetsmarknaden i de nordiska länderna finns att hämta på Nordiska ministerrådets hemsida och Nordkalottens gränstjänst. Branschorganisationerna informerar om vad som gäller inom deras yrken om man har kompetensen från ett annat nordiskt land. Skattemyndigheten, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har information till den som vill arbeta i ett annat land.

Reglerade yrken i Finland, lista från Undervisningsstyrelsen.fi

Reglerade yrken i Sverige, lista från Universitets- och högskolerådet

Överenskommelser

Nordisk utbildningsgemenskap, länk.
Gemensam nordisk arbetsmarknad, länk.
Gemensam nordisk arbetsmarknad inom sjukvård, länk.

Nordiska förhållanden och gränshinder

Nordiska ministerrådet
Nordkalottens gränstjänst

Att arbete i de nordiska länderna

Att jobba i Finland Info Norden
Att jobba i Sverige Info Norden
TE-servises i Finland Jobbmarknad
Arbetsförmedling i Sverige Arbetsförmedling

Skattefrågor och frågor som berör flyttning

Skattefrågor i Finland, Skatt.fi
Skattefrågor i Sverige, Skatteverket.se
Socialförsäkring i Finland, Fpa.fi
Socialförsäkring i Sverige, Försäkringskassan

Branschinformation

Finland

Centralorganisation för fackförbund i Finland, FFC
Finlands elentreprenörsförbund, STUL ry
Arbetsgivareförbund inom byggsektorn rakennusteollisuus.fi/
Transport- och kommunikationsverket Traficom.fi
Fackförbund för offentliganställda och vårdsektorn JHL
Fackförbund för närvårdare Super.fi

Sverige

Byggbranschens yrkesnämnd BYN
Målarnas yrkesnämnd MYN
Elbranschens centrala yrkesnämnd ECY
Elektriska installatörsorganisationen EIO
Landsorganisationen i Sverige LO